

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Sžf/50/2015
Identifikačné číslo spisu:	6014201342
Dátum vydania rozhodnutia:	07.09.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Jozef Milučký
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:6014201342.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: KAMWOOD, s.r.o. so sídlom Skladištná 4676, Lučenec, IČO: 36 628 654, právne zastúpenému Advokátska kancelária UHAĽ s.r.o., JUDr. Maroš Uhaľ, advokát a konateľ, so sídlom Námestie SNP 6/11, Zvolen, proti žalovanému: Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky so sídlom Lazovná 63, Banská Bystrica, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 1100301/1/350886/2014/5003 zo dňa 31.07.2014, konajúc o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23S/216/2014-29 zo dňa 2. decembra 2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23S/216/2014-29 zo dňa 2. decembra 2014 z r u š u j e a v e c v r a c i a súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Napadnutým uznesením Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej aj „krajský súd“) podľa § 250d ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) zastavil konanie o preskúmanie vyššie uvedeného rozhodnutia žalovaného, ktorým potvrdil rozhodnutie Daňového úradu Banská Bystrica (ďalej len „správca dane“) č. 9601402/5/1740122/2014/VágS zo dňa 13.05.2014. Týmto správca dane podľa § 50 ods. 1 zákona č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „daňový poriadok“) uložil žalobcovi predbežné opatrenie spočívajúce v zákaze prevodu, predaja, darovania a iného nakladania s hnutelným majetkom - osobné motorové vozidlo zn. Opel Astra, VIN: W0L0AHL4858160900, EČV P. a nákladného vozidla - náves nákladný špeciálny FLIEGL EVČ: P., VIN: WFDFTL33981000595, na zabezpečenie dosiahnutia účelu daňovej kontroly na dani z pridanej hodnoty za zdaňovacie obdobie január až december 2010 a to až do uhradenia daňového nedoplatku podľa výsledkov daňovej kontroly.

Krajský súd v rámci skúmania podmienok konania (§ 103 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), s prihliadnutím na ustanovenia § 50 ods. 1, 5 a 6 daňového poriadku a § 248 písm. a) OSP dospel k záveru, že žalobou napadnuté rozhodnutie, ako rozhodnutie procesnej povahy, nemôže byť predmetom preskúmania súdom v konaní podľa piatej časti OSP, čo bolo dôvodom zastavenia konania podľa § 250d

ods. 3 OSP.

Vo vzťahu k charakteru žalobou napadnutého rozhodnutia krajský súd uviedol, že predbežné opatrenie uložené formou procesného rozhodnutia je inštitútom, ktorým správca dane obmedzuje dispozičné právo daňového subjektu s jeho majetkom, a to najmä v tomto prípade, aby nenakladal s vecami alebo právami určenými v rozhodnutí. Rozhodnutie o uložení opatrenia spočívajúceho v zákaze predaja, prevodu, darovania a iného nakladania s motorovými vozidlami, a to až do dňa zaplatenia dane alebo daňového nedoplatku je iba dočasným opatrením, ktorého účinky budú trvať len obmedzený čas. V tomto prípade nebolo odňaté právo žalobcu vec užívať. V tejto súvislosti krajský súd poukázal na možnosti zrušenia uloženého predbežného opatrenia alebo straty jeho účinnosti z dôvodov podľa § 50 ods. 5 a ods. 6 daňového poriadku.

Proti uzneseniu krajského súdu podal žalobca v zákonnej lehote odvolanie z dôvodov podľa § 205 ods. 2 písm. a) až c) a písm. f) OSP a § 221 ods. 1 písm. f) OSP a navrhol, aby odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zároveň navrhol, aby mu bola priznaná náhrada trov konania žalovaným.

Podľa žalobcu napadnuté uznesenie je nesprávne, nezákonné a v rozpore s čl. 46 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava SR“), vychádza z neúplne zisteného skutkového stavu a z nesprávneho právneho posúdenia otázky právomoci súdu preskúmať žalobou napadnuté rozhodnutie a postup predchádzajúci jeho vydaniu.

Zároveň namieta porušenie práva na súdnu ochranu žalobcu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), čím bolo postupom krajského súdu žalobcovi odňatá možnosť konať pred súdom.

Žalobca má za to, že krajský súd nepripustením súdneho prieskumu v prípade predbežného opatrenia zasahujúceho do ústavou chránených práv žalobcu konal v rozpore s ustáleným ústavno-konformným výkladom ustanovenia § 248 písm. a) OSP, podľa ktorého sa vyžaduje, aby súd v správnom súdnictve zisťoval, či sa rozhodnutie správneho orgánu, predložené mu na súdny prieskum, nedotýka práv a slobôd garantovaných účastníkovi konania ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách.

V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) sp. zn. I. ÚS 52/02, II. ÚS 50/2001, I. ÚS 37/95 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) sp. zn. 3Sžf/132/2013.

Vo vzťahu k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie žalobca napáda nedostatočné a nepreskúmateľné odôvodnenie napadnutého uznesenia súdu prvého stupňa, postrádajúce presvedčivé odôvodnenie v zmysle intencií ustanovenia § 157 ods. 2 OSP. Krajský súd dostatočne nezdôvodnil, z akého titulu sa striktne pridržiaval doslovného zákonného znenia § 248 písm. a) OSP a nepostupoval v súlade s jeho ústavno-konformným výkladom. Poukázal na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 335/06, podľa ktorého je takýto postup súdu arbitrárny a svojvoľný.

Žalobca poukázal na skutočnosť, že hoci krajský súd z dôvodu nesplnenia podmienky právomoci preskúmať napadnuté rozhodnutie konanie zastavil, zároveň v odôvodnení uznesenia skúmal, v akej miere predbežným opatrením došlo k obmedzeniu vlastníckeho práva žalobcu.

Podľa žalobcu je zrejmé, že krajský súd posudzoval zásah do vlastníckeho práva žalobcu predbežným opatrením, čím skúmal meritórnu otázku. Preto nemal zastaviť konanie, ale mal žalobu zamietnuť, keďže podľa jeho názoru nedošlo napadnutým rozhodnutím k vážnemu a neprimeranému zásahu do práv žalobcu. Z uvedeného dôvodu žalobca namieta nesprávnosť výroku uznesenia, ktorým bolo konanie vo veci zastavené.

Za nesprávne posúdenie skutkového stavu krajským súdom žalobca považuje, že tento sa nevysporiadal s dôkazmi a tvrdeniami žalobcu o nezákonnom postupe žalovaného a z neho vyplývajúcom zásahu do základného práva žalobcu zakotveného v čl. 20 Ústavy SR. V tejto súvislosti žalobca zdôraznil v ustanovení prvej vety § 50 ods. 1 daňového poriadku, že správca dane môže daňovému subjektu ukladať povinnosti a obmedzenia predbežným opatrením počas daňovej kontroly.

S poukazom na určenie momentu ukončenia daňovej kontroly ustanovením § 46 ods. 9 písm. a) daňového poriadku (doručením protokolu podľa odseku 8), žalobca namietal, že nie je možné uložiť predbežné opatrenie po ukončení daňovej kontroly, ako je tomu v napádanom postupe daňových orgánov, keďže v danom prípade daňová kontrola bola ukončená dňa 03.01.2014, ale predbežné opatrenie bolo uložené až o viac ako štyri mesiace po jej ukončení, a to dňa 13.05.2014. Žalobca má za to, že v zmysle ustanovenia § 244 ods. 1 OSP, by mala byť namietaná zákonnosť postupu daňových orgánov a proporционаlita medzi predbežným opatrením a zásahom do základných práv žalobcu preskúmaná správnym súdom.

Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu s poukazom na svoje stanovisko k žalobe uviedol, že súhlasí s napadnutým uznesením krajského súdu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) po prejednaní veci (§ 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok) v rozsahu napadnutom odvolaním (§ 220 ods. 1 OSP v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá OSP), bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 OSP), dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je dôvodné.

Právnou otázkou prípustnosti súdneho prieskumu rozhodnutia o uložení predbežného opatrenia v daňovom konaní, resp. v súvislosti so správou daní sa Najvyšší súd Slovenskej republiky zaoberal vo svojich skorších rozhodnutiach sp. zn. 4Sžf/70/2012 zo dňa 23. apríla 2013 a sp. zn. 3Sžf/132/2013 zo dňa 3. júna 2014. V oboch prípadoch najvyšší súd ustálil, že súdny prieskum realizácie uvedeného inštitútu správy daní, slúžiaceho na zabezpečenie riadneho výberu daní, je prípustný. S prihliadnutím na jeho bezprostredný zásah do základných práv chránených Dohovorom a Ústavou SR, ako i na potrebu kontroly dodržania zákonnosti postupu pri jeho využívaní daňovými orgánmi a kontroly dodržania potrebnej proporционаlity medzi záujmom štátu na výbere daní a ochranou základných práv daňových subjektov, najvyšší súd v predmetnej otázke zotrváva na uvedenom právnom názore.

Podľa § 250ja ods. 7 OSP, ak Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhoduje ako odvolací súd v obdobnej veci, aká už bola predmetom konania pred odvolacím súdom, môže v odôvodnení poukázať už len na podobné rozhodnutie, ktorého celý text v odôvodnení uvedie. Uvedené ustanovenie vyjadruje zásadu rozhodovať v obdobných veciach rovnako, ktorá úzko súvisí s princípom právnej istoty.

Na základe citovaného ustanovenia § 250ja ods. 7 OSP najvyšší súd odkazuje na svoje uznesenie sp. zn. 3Sžf/132/2013 zo dňa 3. júna 2014, ktorého odôvodnenie ďalej v príslušnom rozsahu uvádza: „Podľa § 248 písm. a/ O.s.p. súdy nepreskúmajú rozhodnutia správnych orgánov predbežnej povahy a procesné rozhodnutia týkajúce sa vedenia konania.

Podľa § 50 ods. 1 zákona č. 563/2009 Z.z. správca dane môže počas daňovej kontroly, počas určovania dane podľa pomôcok alebo pri miestnom zisťovaní na zabezpečenie ich účelu alebo ak je odôvodnená obava, že nesplattná daň alebo nevyrubená daň bude v dobe jej splatnosti a vymáhateľnosti nevyhnutne potrebnom uložiť rozhodnutím daňovému subjektu, aby niečo vykonal, niečoho sa zdržal alebo niečo strpel, a to najmä, aby

- a) zložil peňažnú sumu na účet správcu dane,
- b) nenakladal s vecami alebo právami určenými v rozhodnutí.

Podľa § 50 ods. 5 zákona č. 563/2009 Z.z. správca dane predbežné opatrenie zruší, ak pominie dôvod,

pre ktorý bolo uložené; ak pominul dôvod len sčasti, predbežné opatrenie sa zruší len čiastočne.

Podľa § 50 ods. 6 zákona č. 563/2009 Z.z. predbežné opatrenie stráca účinnosť dňom zaplatenia dane alebo daňového nedoplatku, a to aj vykonaním kompenzácie podľa § 55 ods. 7, alebo dňom vzniku záložného práva podľa § 81; o strate účinnosti predbežného opatrenia musí správca dane písomne upovedomiť daňový subjekt.

Časová pôsobnosť uloženého predbežného opatrenia je viazaná na právnu skutočnosť zaplatenia rozdielu vyrubenej dane po daňovej kontrole. Je nesporné, že žalobou napadnuté rozhodnutie podstatne zasahuje do základného práva žalobcu vlastníť majetok a práva na jeho pokojné užívanie, preto nemožno zľahčovať účinky takéhoto rozhodnutia na realizáciu základných práv žalobcu. Predbežný alebo dočasný charakter rozhodnutia vo vzťahu k zabezpečeniu plnení povinností účastníka konania, o ktorých má byť následne v ďalšom konaní rozhodnuté, nemôže mať za následok nezachovávanie proporcionality medzi ochranou jeho základných práv a slobôd, garantovanou dodržiavaním zásady zákonnosti pri postupe správnych orgánov, a zabezpečovaním cieľa sledovaného tým ktorým rozhodnutím, ktoré svojimi účinkami zasahuje do súkromnej sféry dotknutého účastníka konania. Z uvedeného dôvodu pri overovaní podmienok na vylúčenie rozhodnutia predbežnej povahy zo súdneho prieskumu nie je možné vychádzať len z previerky jeho materiálneho a procesného znaku, nakoľko samotná dočasnosť pôsobenia účinkov rozhodnutia a možnosť využitia riadneho opravného prostriedku proti nemu, nie sú jediným a maximálnym kritériom.

Základným výkladovým pravidlom pri aplikácii zákonmi stanovenej negatívnej enumerácie rozhodnutí orgánov verejnej správy vylúčených zo súdneho prieskumu tvorí sama ústavná zásada vyplývajúca z druhej vety článku 46 ods. 2 Ústavy SR, podľa ktorej z právomoci súdu nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd. Ústavný text ďalej nerozlišuje medzi druhmi rozhodnutí, napr. z pohľadu ich predbežného alebo dočasného charakteru k právam dotknutým v konečných rozhodnutiach upravujúcich práva a povinnosti účastníkov správneho konania alebo iných osôb nimi dotknutých. Uvedené možno odvodiť aj z ustálenej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, reprezentovanej napr. nálezmi ústavného súdu PL. ÚS 26/01, II. ÚS 50/01-50, III. ÚS 138/03. Za všetky možno citovať právny názor vyplývajúci z nálezů ústavného súdu č. k. II. ÚS 50/01-50 „..... v prípade, keď sa rozhodnutie správneho orgánu (bez ohľadu na jeho druh, či formálne označenie) dotýka niektorého zo základných práv a slobôd, z právomoci súdov nesmie byť vylúčené.“

Z citovaného právneho názoru vychádza aj najvyšší súd pri skúmaní dodržania zákonných podmienok krajským súdom pri vydaní odvolaním napadnutého uznesenia, predovšetkým vo vzťahu k zachovaniu vyššie uvedeného ústavne konformného výkladu relevantných ustanovení O.s.p. (§ 248 písm. a/ O.s.p.) a s prihliadnutím na osobitý charakter správneho rozhodnutia napadnutého žalobou.

Inštitút predbežného opatrenia podľa § 50 ods. 1 zákona č. 563/2009 Z.z. je upravený pomerne všeobecne, čo do definovania podmienok na jeho uplatnenie - „Správca dane môže počas daňovej kontroly, počas určovania dane podľa pomôcok alebo pri miestnom zisťovaní na zabezpečenie ich účelu“ „..... uložiť rozhodnutím daňovému subjektu, aby niečo vykonal, niečoho sa zdržal alebo niečo strpel“ Jediné výslovné obmedzenie pre správcu dane vyplýva z ods. 4 tohto ustanovenia, na základe ktorého predbežným opatrením nemožno obmedziť alebo zamedziť výkon záložného práva podľa Občianskeho zákonníka.

Správcovi dane teda zákon č. 563/2009 Z.z. poskytuje pomerne široké oprávnenia na zásah do práv daňového subjektu. Práve z uvedeného dôvodu pri aplikácii tohto inštitútu je potrebné o to väčší dôraz klásť na jeho primerané použitie vo vzťahu k právam daňového subjektu v zmysle zásady proporcionality. Nevyhnutný je vhodný výmer inštitútu upraveného na uvedený účel v zákone č. 563/2009 Z.z. a pri jeho aplikácii je potrebné dbať aj na jeho primerané použitie čo do rozsahu zásahu do nerušeného výkonu základných práv a slobôd daňového subjektu k cieľu správy daní. Uvedená zásada je premietnutá aj do úpravy samotného predbežného opatrenia ako obmedzenie použitia tohto inštitútu „v rozsahu nevyhnutne potrebnom“.

Keďže použitie inštitútu predbežného opatrenia presahuje ciele daňovej kontroly, t.j. zistenie alebo preverenie základu dane alebo iných skutočností rozhodujúcich pre správne určenie dane alebo vznik daňovej povinnosti, je potrebné pri jeho využití zohľadniť a dostatočne uviesť odôvodnenú obavu, že dodatočne určené dane nebudú zaplatené včas a riadne, prípadne, že vymáhanie na nich vzniknutého nedoplatku bude spojené s neprimeranými ťažkosťami alebo budú daňové nedoplatky nevymožiteľné.

Minimálne skúmanie odôvodnenosti a primeranosti použitia konkrétneho spôsobu predbežného opatrenia autoritatívnym spôsobom zo strany správcu dane voči daňovému subjektu, a to vzhľadom na možný zásah do výkonu jeho základných práv a slobôd ešte pred konečným určením daňovej povinnosti, vyžaduje prípustnosť prieskumu na úrovni súdnej jurisdikcie bez ohľadu na časovo presne nevymedzenú dočasnosť predbežného opatrenia. V opačnom prípade by sa mohlo stať, napr. berúc do úvahy prejednávany prípad, že právo žalobcu nakladať s vlastnými finančnými prostriedkami by účinkami rozhodnutia o predbežnom opatrení požívalo menšiu ochranu ako napr. toto právo pri výkone daňovej exekúcie prikázaním pohľadávky z účtu vedeného v banke.

V súvislosti s uvedeným najvyšší súd dáva do pozornosti právny názor ústavného súdu obsiahnutý v náleze č. k. III. ÚS 138/03-29 z 15. októbra 2003, podľa ktorého „..... je preto úlohou súdu aj pri uplatňovaní Občianskeho súdneho poriadku a v spojení s čl. 46 ods. 2 poslednou vetou ústavy zisťovať, či rozhodnutie správneho orgánu, zákonnosť ktorého má byť predmetom súdneho preskúmavania, je vzhľadom na jeho obsah spôsobilé týkať sa jeho základných práv alebo slobôd. V prípade, ak súd zistí, že tomu tak je, takéto rozhodnutie nesmie byť vylúčené zo súdneho preskúmania.““

Vo vyššie citovanom rozhodnutí najvyššieho súdu je meritórne riešená obdobná otázka prípustnosti súdneho prieskumu rozhodnutia daňových orgánov o uložení predbežného opatrenia, pričom právne závery v ňom obsiahnuté možno aplikovať i na uloženie obmedzení vo výkone vlastníckeho práva k hnutelným veciam daňového subjektu, ako je tomu v prejednávanom prípade.

Na základe uvedeného Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 vety druhej OSP v spojení s § 205 ods. 2 písm. f) OSP a s § 221 ods. 1 písm. f) OSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 250ja ods. 3 veta druhá OSP a § 221 ods. 2 OSP).

V ďalšom súdnom prieskume napádaného správneho rozhodnutia bude povinnosťou krajského súdu postupovať v intenciách názoru odvolacieho súdu, ktorým je viazaný (§ 250ja ods. 4 OSP), a dostatočne sa vysporiadať s prieskumom zákonnosti žalobou napádaného správneho rozhodnutia ako i zákonnosti postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu a svoje rozhodnutie náležite a presvedčivo (§ 157 ods. 2 OSP), s prihliadnutím na odôvodnenosť a primeranosť použitého predbežného opatrenia, odôvodniť.

Podľa § 224 OSP rozhodne prvostupňový súd aj o trovách odvolacieho konania.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.